

Independența Americii Latine

Îndrumați de mari conducători, ca San Martin și Bolivar, popoarele din America Latină și-au câștigat independența după lupte lungi și crâncene. Doar Brazilia a reușit o separare pașnică de Portugalia.

Întinzându-se de la fluviul Mississippi până la Tierra del Fuego, imperiul Spaniol American era vast și, până în 1800, era mai prosper și mai populat chiar decât Statele Unite nou-înființate, care au devenit primele colonii scăpate de dominația europeană. Totuși, America Latină era controlată mai îndeaproape decât fuseseră vreodată cele 13 colonii. Era împărțită în mai multe viceregate mari, fiecare condus de un vicerege și un consiliu numit de către regele Spaniei. Spania monopoliza, de asemenea, comerțul cu coloniile sale, și doar peninsularii, o minoritate spaniolă, beneficiau de autoritate și prestigiu social în aceste colonii.

Nemulțumirile se intensifică

Această situație îi nemulțumea în special pe coloniștii de origine spaniolă – creolii (criollos). Fiind categoria cea mai înstărită a societății coloniale, concentrată în orașe, aceasta reprezenta o posibilă amenințare pentru conducerea spaniolă, pe care însă au acceptat-o mult timp, de teama nemulțumirilor în rândurile majorității mai puțin privilegiate a populației – mestizos – metișii (descendenți proveniți din amestecul de spanioli și indieni), indieni și negri.

După aproape 300 de ani de la Cucerirea Spaniolă, multe comunități indiene erau formate din iobagi care lucrau pământul, iar în anii 1780 nemulțumirile indienilor au luat forma unor revolte puternice în Peru și Brazilia. Una dintre primele mișcări pentru dobândirea independenței a avut loc în Mexic (1810-1815), caracterul său fiind atât de radical și preponderent indian, încât cei mai mulți criollos s-au opus și au contribuit la suprimarea acesteia. În momentul dobândirii independenței, aceasta avea să fie obținută aproape în exclusivitate de (și pentru) criollos.

Idei despre independență

Bine educați și umblați, criollos erau influențați de noile idei despre libertate și națiune asociate cu Revoluțiile Americană și Franceză. Însă mișcarea de independență a fost de fapt declanșată de evenimentele din Spania, unde împăratul francez Napoleon l-a detronat pe regele Ferdinand al VII-lea, înlocuindu-l cu fratele său Joseph Bonaparte (1808). Asemenea spaniolilor din Spania, spaniolii americani au respins pe uzurpatorul străin, iar în 1810,

Prima luptă pentru independență a avut loc în Mexic unde majoritatea populației neprivilegiate, formată din indieni, negri și metiși, s-a revoltat. Radicalismul marii armate rebele a alarmat clasa creolilor înstăriți (criollos) care a sprijinit autoritățile spaniole și revolta a fost înăbușită. Părintele Hidalgo y Castilla (din imaginea alăturată), unul dintre conducătorii revoluției, a fost executat în 1811.

Simón Bolívar i-a determinat pe spanioli să părăsească Noua Granadă (Columbia) și provincia sa natală, Venezuela, în 1816-1821, luptând apoi în Ecuador. Rezultatul a fost noua națiune independentă a Marii Columbiei, Bolívar devenind primul președinte al acesteia. După destrămarea Marii Columbiei, în 1830, Bolívar a părăsit viața publică. A murit în același an.

juntele pro-Ferdinand (comitete de guvernare) au fost înființate pe întreg continentul. Însă, cu toate că juntele au exercitat puterea în numele regelui Ferdinand, experiența propriei guvernări i-a reorientat spre independență totală.

Spania, ieșind de sub ocupație franceză, a încercat din răspuși să-și mențină influența asupra coloniilor sale. Rio de la Plata (Argentina modernă) și Paraguay nu au fost niciodată recuperate, dar autoritatea regală a fost restabilită rapid în provincia prosperă Peru. Chile a fost recucerit. În regiunea nordică, o lungă serie de campanii și întorsături de situații s-au sfârșit în 1815 cu victoriile obținute de soldații veterani spanioli, care au eliberat Noua Granadă (Columbia de azi) și Venezuela. Iar până în 1815, mișcarea revoluționară din Mexic a fost zdrobită.

În timpul luptelor din Noua Granadă și Venezuela, s-a remarcat Simón Bolívar. Consi-

▲ Victoria lui Bolívar de la Carabobo din iunie 1821 a deschis porțile Caracasului, capitala Venezuelii.

● San Martín în bătălia de la Chacabuco. San Martín a servit armata spaniolă timp de 22 de ani dar s-a întors în America în 1812. Aptitudinile sale militare au contribuit la obținerea independenței Americii de Sud. S-a exilat de bunăvoie în 1822.

▲ Dom Pedro, la sărbătorirea independenței Braziliei. El a rupt relațiile cu Portugalia în 1822 și a fost încoronat împărat.

derat "Liberatorul", Bolívar era o persoană excentrică și neliniștită. Acesta s-a întors din Jamaica, unde stătuse în exil, în 1816, pentru a conduce încă o luptă împotriva spaniolilor; a fost ajutat de comercianții britanici, dornici să deschidă piața sud-americană și de asemenea de mii de aventurieri britanici, mulți dintre ei fiind soldați bătrâni, care nu mai luptaseră după războaiele lui Napoleon.

Eroi ai revoluției

Începând cu interiorul, armatele lui Bolívar au luptat într-o serie de campanii militare în urma cărora au fost eliberate Noua Granadă (1819), Venezuela (1821) și Ecuador (1822), care au fost proclamate Republica Marea Cumbie.

Peru, obiectivul următor al lui Bolívar, era ultimul, dar cel mai valoros și puternic bastion al conducerii spaniole. Armatele sale și-au făcut apariția puțin mai târziu decât cele ale celuilalt erou al eliberării latino-americane, José de San Martín. Deținând comanda unei regiuni din Argentina, San Martín crease o armată care, în 1817, a trecut Anzii, i-a luat pe spanioli prin surprindere și a eliberat Chile. Apoi, confruntându-se cu distanțele foarte lungi și terenul dificil, construiseră o mică flotă, comandată de un ofițer britanic, Lord Cochrane, și își transportase armata în Peru.

În iulie 1821, San Martín a triumfat, pătrunzând în capitala Perului, Lima. Dar o întâlnire eșuată cu Bolívar și intrigile politice

din Lima l-au decepționat și a plecat voluntar în exil. De vreme ce spaniolii reprezentau o forță majoră în Peru, ceea ce îi rămânea lui Bolívar era să completeze eliberarea, prin victoria sa de la Ayacucho (1824).

Mexicul își dobândise deja independența în 1821, în mod paradoxal datorită unei revoluții a conservatorilor ce se opuneau revoluției liberale spaniole din 1820. Așadar, în 1825, din fostul imperiu latino-american mai rămăseseră doar Cuba și Puerto Rico.

Un continent divizat

Totuși, Statele Unite ale Americii de Sud nu aveau să mai existe. În schimb, continentul a fost împărțit în mai multe republici separate, suspicioase unele față de altele. Chiar și Marea Cumbie a lui Bolívar s-a împărțit în trei, iar eliberatorul, asemenea lui San Martín, s-a retras și a murit decepționat.

În Brazilia, situația a fost cu totul diferită. Familia regală portugheză s-a refugiat aici din cauza lui Napoleon, iar când regele João s-a întors în sfârșit la Lisabona, l-a lăsat pe fiul său Dom Pedro ca regent. Când s-au ivit dificultăți politice, João și-a îndemnat fiul să declare Brazilia independentă și să se proclame el însuși împărat sub numele de Pedro I. Datorită acestui fapt, independența Braziliei a fost dobândită în mod pașnic și timp de 60 de ani țara a fost scutită de dictaturi și lovituri de stat, care au devenit rapid trăsături ale istoriei Americii Latine.

DATE IMPORTANTE

1807
Familia regală portugheză se refugiază în Brazilia

1808
Detronarea lui Ferdinand al VII-lea al Spaniei întărește rezistența latino-americană

1816
Bolívar se întoarce din exil din Jamaica

1817
San Martín eliberează Chile

1819
Bolívar iese victorios în Noua Granadă

1821
Bolívar eliberează Venezuela. Revoluția mexicană este desăvârșită de Agustín de Iturbide. San Martín intră în Lima

1822
Locotenentul lui Bolívar, Sucre, cucerește Ecuadorul. Brazilia se proclamă independentă

1824
Bolívar pune capăt conducerii spaniole în Peru

1830
Prăbușirea Marii Cumbii